

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום שמחת תורה, ה'תשל"ז

חלק ג – יוצא לאור לש"פ וירא, ט"ו מרחשון, ה'תשפ"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

התמים לוי יצחק שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

יום חמישי פי חיי שרה, כ"ף מרחשון, ה'תשפ"ה

ולזכות אָחיו ואחיותיו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת אליעזר יהושע וזוגתו מרת חנה שתחי זאקליקובסקי

ולזכות זקניהם

מרת שיינדל אסתר שיחיו זאקליקובסקי

הרה"ת ר' אברהם וזוגתו מרת ברכה תרצה שיחיו אַלטיין

מרת עטיא שתחי יורקוביץ

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

הגיע מבית הכורך

תורת מנחם

ספר המאמרים תש"מ

*

הספר נשלח לבתי המנויים

כן ניתן להשיג את ספרי המאמרים:

תשי"א-תשל"ט

וכן את פ"ב כרכי תורת מנחם — התוועדויות

בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וירא הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות יום שמחת תורה ה'תשל"ז, הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לשמע"צ ושמת"ת, חלק שני לש"פ לך לך).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גר", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט' מרחשון, ה'תשפ"ה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5785 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

הוספה

בי"ה, כ"א סיון, ה'תשי"מ
ברוקלין, נ.י.

האברך אברהם ש"י אבוטביל

שלום וברכה!

קבלתי מכתבך מיום ג' בסיון, עם המצורף אליו.

ואף שאינך מזכיר זאת במכתבך, תקותי חזקה שהנך לומד בהתמדה ושקידה תורתנו הקדושה ומקיים מצותי וכל הנהגתך היא כראוי ויאות לבן אברהם יצחק ויעקב.

ובפרט ששמך אברהם, אשר בודאי ידוע לך שאחד הי' אברהם אבינו, היהודי הראשון, שהראה את הדרך איך שיהודי צריך לחיות באהבה ויראה להשם יתברך ולהשפיע על כל הסביבה בכיוון זה. ואם גם אי אפשר להידמות לאבותינו הקדושים, אבל יש להשתדל ללכת בדרכיהם, דרך ה', ולכל יהודי ניתנו כוחות ואפשרויות לזה במעשה בפועל, והרי המעשה הוא העיקר.

הנני מודה לך בעד התמונה שצירת ושלחת לי, ורואני שיש לך כשרונות מיוחדים, שממך יראו וכן יעשו רבים מחבריך, ולכן בודאי שעליך להראות להם דוגמא חי' ומזהירה.

ברכה להצלחה בכל האמור.

האברך אברהם ש"י אבוטביל: בן יו"ד שנה.
שאחד הי' אברהם: יחזקאל לג, כד.
באהבה ויראה: ראה ישעי' מא, ח ("אברהם אוהבי"). וירא כב, יב ("ירא אלקים אתה").
וראה סוטה לא, א. תניא אגה"ק סי"ג (ק"ט, ב). ובכ"מ.
ולהשפיע על כל הסביבה בכיוון זה: ראה וירא כא, לג. סוטה יו"ד, סע"א ואילך. רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג. ובכ"מ.
דרך ה': וירא יח, יט ("כי ידעתיו למען אשר יצוה .. ושמו דרך ה' גוי"). ועוד.
המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.
שממך יראו וכן יעשו: ע"פ סי' שופטים ז, יז.

יום שמחת תורה, ה'תשל"ז

כה. האמור לעיל בא בהמשך לפסוק¹⁵⁹ "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", כדאיתא בגמרא¹⁶⁰ (והובא בהל' ת"ת לרבינו הזקן¹⁶¹) ש"קטן יהודע .. לדבר אביו לומדו תורה .. תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", ובהמשך לזה, יש להתעכב על המוזכר לעיל¹⁶² אודות פירוש רש"י תמוה בפסוק זה (כרגיל ביום השבת לבאר פירוש רש"י) — "תורה אשר צוה לנו משה, מורשה היא לקהלת יעקב, אחזונה ולא נעזבנה":

הביאור בפירוש רש"י,

— שהוקשה לו מדוע נאמר "צוה לנו משה", ולא שהתורה היא דברי ה', כבפסוק שלפנ"ז¹⁶³: "ישא מדברותיך"¹⁶⁴. ולכן מתרץ ש"תורה צוה לנו משה" אינו ענין בפ"ע, אלא הקדמה ל"מורשה קהלת יעקב", וענין הירושה שייך רק בקבלת התורה ממשה, ולא בנוגע להקב"ה שאצלו לא שייך הגדר הירושה¹⁶⁵.

ומוסיף "אחזונה"¹⁶⁶, שבזה מודגשת מעלת הירושה, כמו "שדה אחוזה"¹⁶⁷ שאפילו אם נמכרה, חוזרת לבעלים בשנת היובל (ולכן התורה היא ירושה גם אם האב אינו ת"ח וכו'), ויתירה מזה: "ולא נעזבנה" אפילו למשך זמן שבו יכולה שדה אחוזה לצאת מרשות בעל האחוזה¹⁶⁸ —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁶⁹ בלקו"ש חכ"ט ע' 229

ואילך.

עשו ליעקב" (מלאכי א, ב), הנה לאחרי השבירה וסתירה דעולם התהו, יורש יעקב האורות דתהו כו' (ראה תו"מ חמ"א ס"ע 108. וש"ג); ועאכו"כ בנוגע לבן חמש למקרא, שיודעזע ("ער וועט זיך אַ טרייסל טאַן") לשמוע לשון ירושה בנוגע להקב"ה שהוא חי וקיים לעד.
164 אף שהלשון "אחזונה" שייך רק אם יש מישהו אחר שרוצה ליטלה ממנו, ואילו בנדו"ד פירש רש"י (שם, א) שהקב"ה פתח לבני עשו ובני ישמעאל שיקבלו את התורה ולא רצו.
165 ראה בחוקותי כו, טז ואילך.
166 שהרי רשאי למכור שדהו מחמת דוחק עוני (פרש"י בהר כה, כה).
169 בשילוב שיחת שמחת ביה"ש תש"כ.

159 (ברכה לג, ד.
160 סוכה מב, סע"א.
161 בתחלתן.
162 שיחת ליל שמחת סי"ג (לעיל ע' ...).
163 שם, ג.
164 ואין לפרש שדברי הקב"ה נאמרו לישראל ע"י משה — שהרי אין צורך לחדש זאת לסוף ארבעים שנה, לאחרי שכבר נאמר בכל התורה ריבוי פעמים "וידבר ה' אל משה לאמר" (לבני"), "דבר אל בני ישראל".
165 ולהעיר שאפילו ע"ד החסידות מתייגעים בכמה ביאורים והסברים בנוגע ללשון ירושה (ראה הנסמן בלקו"ש שבפנים בשוה"ג הא' להערה 4), ומבארים גם ששייך לעולם התהו שקשור עם עשו, וכיון ש"אח

כו. וזהו גם הביאור בנוגע להמדובר בחול המועד¹¹⁷ אודות הענין "ד'עצו עצה" כפי שהוא אצל ילדים:

היצר שהוא היפך יצר טוב, בא וטוען: בעשה"ד נאמר "כבד את אביך ואת אמך"¹⁷⁰, וא"כ, מה יעשה ילד שגדל בבית כזה שאביו אינו משה רבינו, ואינו הולך בדרכו של משה רבינו, שאינו מניח תפילין וכו', ואמו אינה מדליקה נרות שבת, ואח"כ כשהולך לחדר או לשיבה או בית ספר כשר, ושומע מהמלמד או מלמדת, גנן או גננת ומדריכה וכו', שצריך לשמור שבת ולהדליק נרות וכו' — מה יעשה כשיבוא לביתו?! איך תוכל הילדה להדליק נר בערב שבת או ערב יו"ט, בה בשעה שאמה אינה עושה זאת, ועוד דורשים ממנה לפעול על אמה! וכיון שכן, מתבלבל הילד לגמרי!

ועל זה אומרים לו: התורה אומרת אמנם "כבד את אביך ואת אמך", אבל ביחד עם זה צריך לדעת שמשה רבינו נפרד מבני" באמרו להם שהתורה שצוה מהם מורשה היא לקהלת יעקב, באופן ש"אחזנוה ולא נעזבנה"!

אלא מאי, כתוב "כבד את אביך"? — עליו לדבר עם אביו באופן של כבוד, אבל אין זה שייך להנהגתו במעשה בפועל, כיון שמשה צוה שביחד עם "כבד את אביך ואת אמך" הרי הוא יורש את התורה ממשה! — הוא לא יורש מאביו, שתהי' לו אריכות ימים עד מאה ועשרים שנה, אלא הוא יורש ממשה רבינו!

ולכן: אע"פ שאביו אינו מניח תפילין — הנה מגיל י"ג שנה יתחיל הוא להניח תפילין בכל יום חול. וכששואלים אותו: הרי אביך אינו מניח תפילין? ישיב: יש לי אב נוסף, שממנו ירשתי את התורה, ביחד עם הציווי ש"לא נעזבנה"!

וכששואלים אותו: איזו שייכות יש לך עם משה, שחי לפני שלשת אלפים שנה, ואילו אתה רק בן שלש שנים? — משיב הילד (עכ"פ בן חמש), שרש"י כבר אמר לו "שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו"¹⁷¹; הילד יודע מה ששמע מהמלמד שלו ששמע מהמלמד שלו וכו' עד למשה רבינו, שתכלית השלימות היא — כשמלמד את בן חבירו תורה, והיינו, שמדובר אודות "בן חבירו", שאבי הילד הוא חבירו של המלמד, ולא קטן ממנו, ואעפ"כ, כיון שהילד למד לא אצל אביו, אלא אצל חבירו, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו.

(171) במדבר ג, א.

(170) יתרו כ, ב.

ובמיוחד בשמח"ת, כמ"ש רבינו הזקן בסידורו [השוה לכל נפש, כיון שלא כתב בו עניני קבלה ששייכים רק ליחידי סגולה²³³] בנוגע להקפות, ש"גם כי עשה כן בבית הכנסת שלו, אם הולך לבית הכנסת אחר שלא גמרו, ירנן וישמח גם כן עמהם".

ולכן כאן המקום להזכיר [כיון שאתמול לא הי' זמן לעורר ולדבר על זה] אודות אלו שהשתתפו בחול המועד בהליכה לשמח יהודים בעיר זו וכן בעיירות שמסביב וכו' — שיאמרו לחיים ביחד בשמחה וטוב לבב, ומזה יומשך חיות על כל השנה כולה בנוגע לענין ד"הוי"ט²³⁴ רץ למצוה קלה (כחמורה²³⁴), ובמיוחד בנוגע לשמח יהודים בקיום התומ"צ, כפסק הרמב"ם⁵⁷ שעבודת התומ"צ בכל השנה כולה צריכה להיות בשמחה.

ומהשמחה בתורה תשתלשל השמחה גם בגשמיות כפשוטו, בנוגע לצרכים הגשמיים בכני חיי ומזוני רויחי, ועד שתומשך השמחה ברגעים האחרונים של הגלות בחושך כפול ומכופל — "וימש חושך"²³⁵ — שלכל בני ישראל יהי' אור במושבותם²³⁶, ושמחה זו תפרוץ²³⁷ את גדרי הגלות, ומיד הן נגאלין בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ו"שמחת עולם על ראשם"²⁹.

* * *

(235) בא יו"ד, כא.

(236) ע"פ שם, כג.

(237) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.

(233) ראה שער הכולל בהקדמה. וראה גם

תו"מ חפ"ג ע' 227. וש"נ.

(234) ראה תו"ט ושינויי נוסחאות לאבות שם.

עבור כלי כסף — נמצא, שתכלית השכל היא שממנו יבואו המדות שבלב.

ובנוגע לאהבת ה' גופא — לא די שתהי' "בכל לבבך ובכל נפשך" [שענין זה נאמר גם בפרשה שני' דק"ש, שהיא באופן ש"אין עושין רצונו של מקום"²²², שלכן צ"ל הענין ד"ואספת דגנך"²²³, ולא באופן ש"עמדו זרים ורעו צאנכם"⁵⁰], אלא השלימות היא "בכל מאדך"²¹⁹, שפירושו "בכל ממונך"²²⁴, והרי ענין הממון קשור עם הרגלים, כמ"ש²²⁵ "היקום אשר ברגליהם", "זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו"²²⁶, והיינו, שהממון הוא למטה גם מהרגלים, להיותו מחוץ לאדם לגמרי, ואעפ"כ הרי הוא מעמיד את האדם, שכדי לעמוד על עמדו זקוק לממונו — ליתן צדקה.

וכמו בפשטות הענינים, שדוקא ע"י הרגלים נעשה ענין העמידה גם בנוגע ללב והראש, שלא יהיו במצב של נפילה ח"ו, אלא באופן של עמידה, ועד לעמידה בתוקף באופן של "נצבים", וכן הוא גם ברוחניות הענינים; ואדרבה: מרוחניות הענינים נשתלשל גם בגשמיות, כמאמר²²⁷ "אסתכל באורייתא וברא עלמא", וכדאיתא במדרש²²⁸ על הפסוק²²⁹ "ואהי' אצלו אמון", "א"ת אמון אלא אומן, אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה".

ונמצא, ששלימות ההתכוננות שבמוח ורגש האהבה שבלב היא — שיומשך במעשה בפועל, ע"ד עמידת הראש והלב ע"י הרגלים דוקא.

לד. וזוהי גם המעלה שברגלים שעל ידם האדם רץ לדבר מצוה⁸⁸, ובפרט בנוגע לתפלה — לרוץ למקום תפלה²³⁰.

וקשור גם עם הוראת רבותינו נשיאינו בדורות הכי אחרונים שציוו ועוררו לנצל את הרגלים לילך לשמח יהודים במועדים לשמחה, ובפרט בחודש תשרי, אותיות רשית²³¹, שהוא חודש כללי על כל השנה²³²,

(222) ברכות לה, ב ובחוד"ג מהרש"א	(229) משלי ח, ל.
(223) עקב יא, יד.	(230) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח ס"צ סי"ג.
(224) ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.	וש"נ.
(225) עקב שם, ו.	(231) בעה"ט עקב שם, יב.
(226) פסחים קיט, א. וש"נ. הובא בפרש"י	(232) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שעט.
עה"פ.	אוה"ת סוכות ע' איתשנו. ברכה ע' איתתסו.
(227) זח"ב קסא, ריש ע"ב.	סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרע"ח ע' רעה. תש"ב ע' 49. ועוד.
(228) ב"ר בתחלתו.	

והילד מוסיף להסביר, שכאשר נדב ואביהוא הוצרכו לשאול איך להתנהג, היתה להם ברירה לשאול אצל אביהם אהרן, שהי' כהן גדול, וגדול ממשה בשלש שנים, ואעפ"כ שאלו אצל משה, דכיון שלימדם תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדם, כך, שאפילו ביחס לאהרן נקרא משה אביהם!

ועד כדי כך, שאפילו דור דעה ששמעו עשה"ד מהקב"ה — "ישא מדברותיך", היו זקוקים ל"תורה צוה לנו משה", כי, בשעה שהקב"ה אמר את עשה"ד הי' אור גדול יותר מדי ("צו ליכטיק"), ולכן אמרו בני"ל למשה "דבר אתה עמנו ונשמעה"¹⁷².

וכאשר אביו ישמע זאת, לא יכעס עליו, כמובן מדברי הגמרא במסכת קידושין¹⁷³ "בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהי' לך, אמרו אומות העולם, לכבוד עצמו הוא דורש, כיון שאמר כבוד את אביך ואת אמך, חזרו והודו למאמרות הראשונות"; ומזה מובן גם שכיון שהאב רוצה שבנו ישמע בקולו — עליו לעזור לבנו לשמוע בקול אביו שלמדו תורה — משה רבינו.

ועד"ז כאשר האב טוען שהוא חי באמריקא ורוצה שבנו ילמד ב"פאבליק-סקול", כפי שמתנהגים כל אלו שבשכונתו, באמרו שאינו רוצה לחיות ב"גטו" — כפי שנקרא לדעתם רח"ל, בה בשעה שהאמת היא שזהו לפי ש"אתה בחרתנו", וכמו שכה"ג אסור לצאת מירושלים¹⁷⁴, שאין זה "גטו" ח"ו, אלא לפי שקדושת ארץ ישראל בכללותה אינה מספיקה לכבודו, וכמו שבזמן שביהמ"ק הי' קיים אסור לכהן לצאת מא"י לחו"ל¹⁷⁵, דכיון שגושה ואוירה טמא¹⁷⁶, הרי זה בסתירה לאכילת קדשים ותרומה — הנה הילד יודע ש"אתה בחרתנו", והי' בסוכה, ושמע שצריך להיות "ושמחת בחגך", ואומר זאת מתוך ניגון, וגם מלמד את אביו לנגן "אתה בחרתנו", "ושמחת בחגך".

כז. ואכן רואים שבכמה בתים נתהפכה כל הנהגת הבית ע"י הילדים¹⁷⁷:

כאשר ילדה קטנה הדליקה נר שבת — הנה לכל לראש פעל הדבר על האם, שכל זמן שהנר דולק, לא תפעיל את הטלוויזי', שהרי אין מקום

(172) יתרו שם, טז.	טושו"ע יו"ד סוסשס"ט.
(173) לא, א.	(176) ראה גיטין ח, ב. וש"נ.
(174) רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז.	(177) ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 47 ואילך.
(175) ראה רמב"ם הל' אבל פ"ג הי"ג.	וש"נ.

לצפות בטלוויזי' בשעה שדולק נר שבת שעליו בירכו "אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של שבת קודש"; וע"י האם נפעל שגם האב לא יצפה בטלוויזי'.

ואח"כ הוכרח להיות הענין דאל יבוש מפני המלעיגים¹⁷⁸:

כאשר השכנה נכנסה וראתה נר דולק, ושאלה מהי השמחה המיוחדת, הוצרכו לומר לה שזהו יום השביעי, שהוא יום מיוחד — יום השבת, שלכן לבשה הילדה שמלה מיוחדת והדליקה נר מיוחד, ולכן נערך השולחן עם מאכלים מיוחדים, ובגלל זה לא פותחים את הטלוויזי', ולא מכבים את החשמל, וכל הלילה מואר וכו'.

ובכן: גם אם בפעם הראשונה הי' איזה רגש של בושה — הנה בפעם השני' התחילו לחשוב שזהו אכן דבר נאה וכו', ועד שבפעם השלישית באה השכנה ומבקשת לטעום ממאכלי השבת שריחם נודף [כמסופר בגמרא¹⁷⁹: "אמר לו קיסר לרבי יהושע בן חנניא, מפני מה תבשיל של שבת ריחו נודף, אמר לו, תבלין אחד יש לנו ושבת שמו שאנו מטילין לתוכו וריחו נודף, אמר לו, תן לנו הימנו, אמר לו, כל המשמר את השבת מועיל לו, ושאינו משמר את השבת אינו מועיל לו"], ובראותה שה"קוגל" טעים, ה"ה משבחת אותו — בבחינת "שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו"!!!

וכל זה נעשה עי"ז שילדה קטנה הדליקת נר שבת, באופן ש"מצוה גוררת מצוה"⁸⁸.

כח. ועד"ז בשעה שיש בבית קופת צדקה, שבה משלשל הילד את הכסף שנותנים לו, במקום לקנות לעצמו סוכרי'!

יש לילד חבר גוי, שאומר לו בוא נכנס לחנות ונקנה "קרים סודה". וכאשר הילד אומר שאין לו כסף, שואל אותו החבר: הרי אתה מקבל דמי-כיס ("אֶלְאֻעַנְס"), ואז מראה לו הילד קופת צדקה [וכיון שהגוי לא יודע מה זה, שהרי לא ראה זאת מעולם, מסביר לו הילד שזהו "טשצ'ריטי באַקס"], ואומר לו שבה הכניס את הכסף שקיבל.

ומסביר לו, שהנתינה לקופת צדקה היא האופן היותר נעלה בצדקה, כיון שהמקבל אינו יודע ממי קיבל, והנותן לא יודע למי נתן¹⁸⁰, ולא כמו בשעה שנותן צדקה בבית-הכנסת שאז כולם יודעים כו'. ועוד

(178) ראה שו"ע אדה"ז או"ח בתחלתו. (180) רמב"ם ה"י מתנ"ע פ"י ה"ח. וש"נ. טוש"ע יו"ד סרמ"ט ס"ז.
(179) שבת קיט, סע"א.

בו עדיין הגבלה, שהרי ישנה הסברה וטעם שכלי לזה שההתפשטות היא באופן זה דוקא; וישנו ענין ההליכה באופן של דילוג וקפיצה, ענין הריקוד, שעל-ידו מתבטא ומתגלה ענין שאינו יכול להתבטא לא בכתיבה ולא בהליכה מסודרת — גודל השמחה של הרוקד.

וכפי שאנו רואים בפועל, שכאשר השמחה היא במדידה והגבלה, אזי אפשר לבטאה בדיבור, שמהלל ומשבח בשפתיו, וכאשר השמחה היא גדולה יותר, אזי היא מתבטאת בכך שמטפח בידי, אבל עדיין יכול להיות מדוד ומוגבל, כך, שמזמן לזמן בוחן לראות כיצד מסתכלים עליו, והאם זהו לפי כבודו וכו', אך כאשר השמחה היא גדולה ביותר, הרי זה מתבטא בענין הריקוד באופן ד"מפזז ומכרכר"²¹⁰, ועד שמי שלא יודע יכול לחשוב שזהו כ"אחד הרקים"²¹¹, אבל האמת היא ש"עמם אכבדה"²¹².

ולהעיר, שענין זה מביא הרמב"ם⁵⁷ בנוגע לשמחה בעבודת ה' (ש"עבודה גדולה היא") שצריכה להיות אצל כל אחד מישראל, והלכה זו באה בהמשך לענין שמחת בית השואבה²¹³, שמזה לוקחים נתינת כח לעבודה בשמחה בכל השנה כולה, כמדובר כמ"פ²¹⁴ שסדר ההלכות ברמב"ם הוא בדיוק הכי גדול, ועד שלמדים מזה הלכות בפועל.

ועד"ז מצינו בנוגע לכללות ענין המצוות:

כאשר יהודי מקיים מצוה בשכל שבראשו, הנה אע"פ שהשכל הוא למעלה מהרגש המדות שבלב, הרי התכלית היא שיומשך מהשכל אל המדות. וכמו בנוגע למצות האמונה, "וידעת וגו'"²¹⁵ (כנ"ל (במאמר²¹⁶) בארוכה), שאף שידעיה הו"ע השכל, הרי ההוכחה על הענין ד"שמע ישראל גו' ה' אחד"²¹⁷ (שכולל אנכי ולא יהי' לך²¹⁸ — חיוב ושלילה) היא — "ואהבת את ה' אלקיך"²¹⁹, שזהו"ע המדות שבלב.

וכיון שמשתמשים בשכל כדי לבוא לאהבה שבלב, כמ"ש הרמב"ם²²⁰ "היאך היא הדרך לאהבתו ויראתו בשעה שיתבונן וכו'", והרי ידוע²²¹ המשל (שמביא האבן עזרא) שאין מקום להשתמש בכלי זהב

(210) שמואל"ב ו, טז. (211) שם, כ.
(212) שם, כב. (213) ה"י לולב פ"ח ה"ב ואילך.
(214) ראה גם (215) ואתחנן ד, לט.
(216) ראה גם תו"מ חע"ד ע' 166 הערה 39.
(217) ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ה.
(218) שם, ה.
(219) ה"י יסוה"ת פ"ב ה"ב.
(220) ראה גם תו"מ חע"ד ע' 166 הערה 39.
(221) פ"ד ואילך (לעיל ע' ... ואילך).

(רק רבנן סמכוה אקראי), שלכן הי' צדוקי שניסך על רגליו כו'²⁰²; אבל אעפ"כ, דוקא בניסוך המים ישנו העילוי שאמרו חז"ל²⁰³ ערבים וחמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה, והיא הנותנת — שדוקא מצד מעלתו בריבוי אור כו', אינו יכול לבוא באותיות דתושב"כ, כי אם בתושבע"פ דוקא.

וזהו גם מה שנקראים "דברי סופרים" (ולא כמו תושב"כ שהיא דברי הספר) — שזהו בדוגמת הסופר שכותב ספר, שנשארים ענינים שלא נכתבו בספר, ומתגלים רק בדיבור — דברי סופרים, כפי שמצינו בנוגע לדיינים, שעניני סברות יכולים לבוא בכתיבה (שהיא מלאכה מן התורה), אבל "תונוי דלכא לא כתבי אינשי"²⁰⁴, ומתגלים רק בדיבור (דאף שעקמת שפתיו הוי מעשה²⁰⁵, הרי זה רק מעשה זוטא²⁰⁶, ואינו נחשב למלאכה לגבי שבת).

ולמעלה מזה הו"ע ההקפות, שזהו מנהג שלא נתפרש אפילו בתושבע"פ (גם בשו"ע²⁰⁷ הובא בתור מנהג, ועי"ז נעשה בו התוקף ד"מנהג ישראל תורה הוא"²⁰⁸), שמזה מוכח — והיא הנותנת — שבענין ההקפות נמשך אור גדול ועצום בכמות ובאיכות עד כדי כך שאינו יכול לבוא אפילו בדיבור דתושבע"פ, וכמו ברגש האדם, שיש תונוי דלכא שלא כתבי אינשי, אבל הם יכולים להתגלות בדיבור, אבל ישנה הדרגה דפנימיות הלב שאינה יכולה להתגלות אפילו בדיבור, אלא דוקא בקול ללא אותיות, שזהו ענין השירה²⁰⁹.

לג. ועד"ז מצינו בנוגע להנהגת האדם, שיש כמה סוגי פעולות שבהן מתבטאים ומתגלים ענינים שונים באופן המדידה והגבלה שבהם: ישנה הליכה מסודרת, צעד אחר צעד, שבזה מתבטא ענין מדוד ומוגבל ביותר כו'; ישנו ענין נעלה יותר — פעולת הכתיבה, שעל-ידיה יכול להתבטא ענין שכלי, שאינו מדוד ומוגבל כ"כ כמו הליכה צעד אחר צעד, אלא יש בו התפשטות (היקש, גזירה שוה וכיו"ב), אבל מ"מ יש

(202) סוכה מח, ב.
 (203) ראה עירובין כא, ב. סנהדרין פח, ב.
 ע"ז לה, א. ירושלמי ברכות פ"א ה"ד.
 סנהדרין פ"א ה"ד. ע"ז פ"ב ה"ז. ועוד.
 (204) ראה פרש"י סנהדרין לה, א. הובא בסה"מ תרנ"ז ס"ע מו.
 (205) סנהדרין סה, א.
 (206) ב"מ צ, ב.
 (207) או"ח סתר"ט.
 (208) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד סשע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"פ. סתל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.
 (209) ראה גם תו"מ חפ"א ריש ע' 187. וש"נ.

זאת, שקופת הצדקה מזכירה לו — אפילו בשבת ויו"ט — שישנם יהודים שאין להם, וזקוקים לכסף שלו.

הילד מקבל "דמי-כיס" רק מטבע של "קוואַטער" לשבוע, ואם אביו הוא "חסדן" ואינו רוצה שהילד יבלבל אותו, אזי נותן לו שתי "קוואַטער'ס", כדי שיקנה "סוכריות" ו"סודה". וכאן באה קופת הצדקה, ומזכירה לו — מתוך שתיקה — שישנם יהודים שיש להם פחות ממנו, ואין להם אב ואם שכאשר יבלבלו אותם אזי יתנו להם כסף...

ואז מרגיש הילד את מעלתו — שהוא משפיע, וגם הצליח להפר את עצת היצר ("עוצו עצה") שלא ליתן לצדקה כדי שלא יחסרו לו סוכריות, עי"ז ש"עמנו א-ל".

ועי"ז משתנה גם היחס של אביו ואמו לענין הצדקה — בראותם שהילד מקבל רק "קוואַטער" אחד או שנים לשבוע ואעפ"כ נותן אותם לצדקה, ואילו הם מרוויחים 200 דולר לשבוע [והאם צועקת לאב שהיא רוצה להרוויח יותר, כמו השכנה שגרה בדלת הסמוכה...], כך, שלפי החשבון מרוויחים 400 פעמים יותר מהילד או הילדה, וא"כ, מה שהם נותנים לצדקה הרי זה בזיונות עבורם... כיון שהיו צריכים לתת מאה פעמים ככה, או עכ"פ עשרים פעמים ככה.

וכך הם מתרגלים ליתן צדקה, שכוללת כל המצוות, לפי ש"אין לך מצוה שנפש החיונית מתלבשת בה כל כך כבמצות הצדקה. . . שאדם נותן מיגיע כפיו. . . ובמעות אלו הי' יכול לקנות חיי נפשו וכו'"¹⁸¹; ועי"ז נעשה שינוי טבע מדותיהם או מדותיהם הטבעיים (כהנוסחאות שבזה¹⁸²).

וכאן רואים עד כמה גדלה המעלה אפילו של דבר קטן בעיני הבריות, כמו נתינת כמה סענט לצדקה ע"י ילד קטן בשנים ובשכל וכל שאר עניני קטנות, ואדרבה: כמבואר בתורת הרב המגיד⁴⁰ המעלה ד"נער ישראל ואוהבהו"⁴² (בנוגע לכללות הענין דתומ"צ), וכן במאמר ד"ה כי נער ישראל תרס"ו¹⁸³, שהענין ד"ואוהבהו" הוא דוקא בגלל היותו "נער" ולא גדול, כמשל האב שאהבתו לבנו הקטן דוקא היא בגלוי ובתוקף יותר.

והעיקר — כדברי הגמרא¹⁸⁴ שאין למדים הלכה כו' אלא ממעשה בפועל, והרי רואים בפועל שע"י הילדים נעשית בסופו של דבר מהפכה

(181) תניא פל"ז (מח, סע"ב).
 (182) ראה שיחת שמע"צ ושמת"ת תרצ"ד
 ס"ה (סה"ש תרצ"ד ע' 266 ואילך). וש"נ.
 (183) סה"מ תרס"ו-תרס"ז ע' כו ואילך.
 וראה גם ד"ה זה דיום שמחת תשט"ז (תו"מ חט"ו ע' 116 ואילך).
 (184) ב"ב קל, ב. וש"נ.

בכל הנהגת הבית (כנ"ל בנוגע להדלקת נר שבת), ובפרט כאשר מסייעים בזה שיהי' באופן מהיר וטוב יותר, ומה גם שבלאה"כ ישנו הענין ד"מצוה גוררת מצוה", ולא רק מצוה לשון יחיד, אלא גם מצוות לשון רבים, הן בחוץ לארץ ועאכו"כ בארץ הקודש.

כט. ובהמשך לזה — כאן המקום לעורר עוה"פ ועוה"פ ו"עד מאה פעמים" אודות מבצע אהבת ישראל, שעל זה אומר רבי עקיבא (ש"כולהו אליבא דר"ע" 185) "זה כלל גדול בתורה" 186.

ולאח"ז בא מבצע חינוך — לחנך את עצמו, ובמילא יעסוק בכל המבצעים ביתר שאת וביתר עוז, וכן חינוך כפשוטו — לחנך הן את בניו ממש והן את "בניך אלו התלמידים" 118.

ולאח"ז הרי זה נמשך בפרטים: מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה ומבצע בית מלא ספרים — יבנה וחכמי',

וכן המבצעים ששייכים במיוחד לנשי ובנות ישראל: מבצע נש"ק, מבצע כשרות האכילה ושתי' ומבצע טהרת המשפחה.

ועוד הפעם מבצע אהבת ישראל — הם בתחלה והן בסוף.

וכמו במועדי חודש תשרי, שהן תחלתם, ר"ה, והן סיומם, שמע"צ, שהוא "רגל בפני עצמו" 187 (שנחלקים (מצד ענין הגלות) לשתי ימים, לא רק כ"ד שעות, אלא מ"ח שעות) — ששייכים זל"ז, כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר 188 שהענינים שפועלים בר"ה ע"י קו המרירות וקבלת עול ("וגילו ברעדה" 189), פועלים בשמע"צ ושמח"ת ע"י השמחה והריקודים — חדורים כולם בענין דאהבת ישראל, כפי שכל ישראל הם "קומה אחת שלימה" (כמודגש גם בכך שביניהם ישנם עשרת ימי תשובה, שהם כנגד עשר הדרגות שבבני', מ"ראשיכם" עד "שואב מימך", וגם כנגד עשר כחות הנפש) 142.

וכל ענינים אלו ביחד מביאים את המבצע הכי גדול של הקב"ה — שגם לבני' יש חלק חשוב בו, כיון שהבטיחה תורה שישאל עושי' תשובה ומיד הן נגאלין 157 — מבצע הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

(185) סנהדרין פו, רע"א.
 (186) תו"כ ופרש"י קדושים יט, יח.
 (187) סוכה מח, רע"א. וש"נ.
 (188) ד"ה ביום השמע"צ תרצ"ה פכ"ו
 (189) תהלים ב, יא.
 (סה"מ קונטרסים ח"ב שלט, א). — נעתק
 ב"היום יום" כב תשרי, שמע"צ. וראה גם
 תו"מ — רשימת הימין ע' שנג.
 (189) תהלים ב, יא.

ל. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה אתה הראת לדעת וגו'.

* * *

לא. בהמשך להמדובר לעיל (במאמר 190) אודות ענין ההקפות שעושי' בסיום וחותם שמונת ימי החג — שמתחלקים לשני סוגים: שבעת ימי חג הסוכות, ושמיני עצרת, שאף שנקרא יום השמיני להיותו בהמשך לשבעת הימים שלפניו, הרי הוא "רגל בפני עצמו" בנוגע לפז"ר קש"ב 166 (כמבואר בראשונים 191, וכמבואר בכ"מ הרמזים שבזה 192) — הרי מובן שצריך ליקח מזה הוראה על כל השנה כולה, כפי שלוקחים הוראה מכל יו"ט על כל הימים הבאים לאח"ז.

וכמו בזמן שביהמ"ק הי' קיים, שביו"ט הי' הענין ד"יראה כל זכורך את פני האדון ה" 193, ו"כשם שבא ליראות כך בא לראות" 194, והתכלית והשלימות בזה היתה 195 שכל אחד יקח מזה למקום מושבו באופן שיפעל על הנהגתו היום-יומית, עד לפעם הבאה שיעלה לירושלים (עלי' כפשוטה, וגם ובעיקר עלי' ברוחניות) באופן ד"מעלין בקודש" 196, באופן נעלה יותר מאשר ביו"ט שלפניו — הנה עד"ז גם משחרב ביהמ"ק, שאז פועלים ענינים אלו (עד כמה ששייך לפעול אותם) ע"י עבודה רוחנית, כמו תפלה שהיא במקום קרבנות 197, ועד"ז יש כמה ענינים שהם "זכר למקדש" 198 (וכן בנוגע לענין "ביום השמיני שלח את העם" 199 שאומרים בהפטרה דשמע"צ), וכיון שמזכירים זאת ע"פ ציווי תורת אמת, הרי זה באופן ד"נזכרים ונעשים" 200, שנמשך בעשי' בפועל, שניכר בה שבאה מהזכרון שע"פ תורה.

לב. ובכן — דובר לעיל 190 בארוכה מהמבואר בלקו"ת 201 אודות ג' הענינים דניסוך היין, ניסוך המים והקפות:

ניסוך היין הו"ע שנתפרש בתושב"כ, שלכן אפילו הצדוקים בו, ואילו ניסוך המים לא נתפרש בתושב"כ, אלא הוא הלכה למשה מסיני

(190) פ"ב (לעיל ע' ...).
 (191) ראה תו"מ חל"ט ע' 350 ואילך. ביהמ"ק — זכר למקדש (ע' רמ ואילך). וש"נ.
 (192) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ צא, ב.
 (193) תשא לד, כג.
 (194) חגיגה ב, א. וש"נ.
 (195) ראה לקו"ת ברכה צח, ב.
 (196) ברכות כח, א. וש"נ.
 (197) שם כו, א-ב.
 (198) ראה אנציק' תלמודית (כרך ג) ערך "ש"נ.
 (199) מלכים-א ח, טו.
 (200) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
 (201) דרושי סוכות עט, ד ואילך. וש"נ.